Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 17ης Δεκεμβρίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ – Ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως – Άρθρο 4α, παράγραφος 1 – Διαδικασίες παραδόσεως μεταξύ των κρατών μελών – Προϋποθέσεις εκτελέσεως – Λόγοι προαιρετικής μη εκτελέσεως – Εξαιρέσεις – Υποχρεωτική εκτέλεση – Ποινή επιβληθείσα ερήμην – Διαφυγή του καταδικασθέντος προσώπου – Οδηγία (ΕΕ) 2016/343 – Άρθρα 8 και 9 – Δικαίωμα παραστάσεως του κατηγορουμένου στη δίκη του – Απαιτήσεις σε περίπτωση καταδικαστικής αποφάσεως εκδοθείσας ερήμην – Εξακρίβωση κατά την παράδοση του καταδικασθέντος προσώπου»

Στην υπόθεση C-416/20 PPU,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (ανώτερο χανσεατικό περιφερειακό δικαστήριο Αμβούργου, Γερμανία) με απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Σεπτεμβρίου 2020, στο πλαίσιο της δίκης σχετικά με την εκτέλεση ευρωπαϊκών ενταλμάτων συλλήψεως εκδοθέντων κατά του

TR

παρισταμένης της:

Generalstaatsanwaltschaft Hamburg,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Βηλαρά, πρόεδρο τμήματος, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin (εισηγητή) και K. Jürimäe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: E. Tanchev

γραμματέας: M. Krausenböck, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 19ης Νοεμβρίου 2020,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, εκπροσωπούμενη από τον J. Fröhlich,

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J. Möller, M. Hellmann και F. Halabi,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

– η Ρουμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις E. Gane, L.-E. Batagoi και A. Wellman,

– η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna και την J. Sawicka,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους C. Ladenburger και M. Wasmeier καθώς και από την S. Grünheid,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Δεκεμβρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 8 και 9 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (ΕΕ 2016, L 65, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας εκτελέσεως, στη Γερμανία, ευρωπαϊκών ενταλμάτων συλλήψεως εκδοθέντων στις 7 Οκτωβρίου 2019 από το Judecătoria Deva (πρωτοδικείο Deva, Ρουμανία) και στις 4 Φεβρουαρίου 2020 από το Tribunalul Hunedoara (πολυμελές πρωτοδικείο Hunedoara, Ρουμανία) με σκοπό την εκτέλεση στερητικών της ελευθερίας ποινών στις οποίες καταδικάσθηκε ο TR ερήμην του από τα ρουμανικά δικαστήρια.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 5 έως 7, 10 και 12 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ 2002, L 190, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24) (στο εξής: απόφαση-πλαίσιο 2002/584), ορίζει τα εξής:

«(1) Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999 και ιδίως το σημείο 35, θα πρέπει να καταργηθεί, μεταξύ των κρατών μελών, η τυπική διαδικασία έκδοσης για πρόσωπα τα οποία προσπαθούν να διαφύγουν της δικαιοσύνης αφού έχουν καταδικαστεί τελεσίδικα και να προβλεφθούν ταχύτερες διαδικασίες έκδοσης των υπόπτων για αξιόποινες πράξεις.

[…]

(5) Ο στόχος που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, να αποτελέσει ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, συνεπάγεται την κατάργηση της έκδοσης μεταξύ κρατών μελών και την αντικατάστασή της από σύστημα παράδοσης μεταξύ δικαστικών αρχών. Εξάλλου, η εισαγωγή ενός νέου απλουστευμένου συστήματος παράδοσης προσώπων που έχουν καταδικαστεί ή είναι ύποπτα, προς το σκοπό της εκτέλεσης καταδικαστικών ποινικών αποφάσεων ή ποινικής δίωξης επιτρέπει να αρθούν η πολυπλοκότητα και το ενδεχόμενο καθυστερήσεων που είναι εγγενή στις

ισχύουσες διαδικασίες έκδοσης. Οι κλασικές σχέσεις συνεργασίας που ισχύουν μέχρι σήμερα μεταξύ κρατών μελών θα πρέπει να δώσουν τη θέση τους σε σύστημα ελεύθερης κυκλοφορίας τόσο των προδικαστικών όσο και των οριστικών ποινικών αποφάσεων, σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

(6) Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης το οποίο προβλέπει η παρούσα απόφαση-πλαίσιο αποτελεί την πρώτη περίπτωση συγκεκριμένης εφαρμογής, στον τομέα του ποινικού δικαίου, της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης που έχει χαρακτηρισθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ως “ακρογωνιαίος λίθος” της δικαστικής συνεργασίας.

(7) Δεδομένου ότι ο στόχος της αντικατάστασης του πολυμερούς συστήματος εκδόσεως το οποίο έχει δημιουργηθεί επί τη βάσει της ευρωπαϊκής σύμβασης εκδόσεως της 13ης Δεκεμβρίου 1957 είναι αδύνατον να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη ενεργούντα μονομερώς, και συνεπώς, λόγω της διάστασης και των αποτελεσμάτων της, δύναται να επιτευχθεί καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης, το Συμβούλιο δύναται να εγκρίνει μέτρα, σύμφωνα προς την αρχή της επικουρικότητας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στο άρθρο 5 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Σύμφωνα προς την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο τελευταίο αυτό άρθρο, η παρούσα απόφαση-πλαίσιο δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του στόχου αυτού.

[…]

(10) Ο μηχανισμός του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης βασίζεται σε υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών. Η εφαρμογή του εν λόγω μηχανισμού δύναται να ανασταλεί μόνον στην περίπτωση σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από κράτος μέλος των αρχών που διατυπώνονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία διαπιστώνεται από το Συμβούλιο κατ’ εφαρμογή του άρθρου 7 παράγραφος 1 της εν λόγω συνθήκης με τις συνέπειες που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του ιδίου άρθρου.

[…]

(12) Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από το άρθρο 6 [ΕΕ] και εκφράζονται στο Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως δε στο κεφάλαιο VI αυτού. […]»

4 Το άρθρο 1 της ως άνω αποφάσεως-πλαισίου, με τίτλο «Ορισμός και υποχρέωση εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι δικαστική απόφαση η οποία εκδίδεται από κράτος μέλος προς το σκοπό της σύλληψης και της παράδοσης από άλλο κράτος μέλος προσώπου που καταζητείται για την άσκηση ποινικής δίωξης ή για την εκτέλεση ποινής ή μέτρου στερητικών της ελευθερίας.

2. Τα κράτη μέλη εκτελούν κάθε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης βάσει της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης και σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας απόφασης-πλαίσιο.

3. Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την τροποποίηση της υποχρέωσης σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των θεμελιωδών νομικών αρχών, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 6 [ΕΕ].»

5 Το άρθρο 4α της εν λόγω αποφάσεως-πλαισίου, με τίτλο «Αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται σε δίκες κατά τις οποίες το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως», προβλέπει τα εξής:

«1. Η εκτελούσα δικαστική αρχή δύναται επίσης να αρνηθεί την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης που έχει εκδοθεί με σκοπό την εκτέλεση ποινής στερητικής της ελευθερίας ή μέτρου ασφαλείας στερητικού της ελευθερίας, εάν το πρόσωπο δεν εμφανίσθηκε αυτοπροσώπως στη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης, εκτός εάν στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης αναφέρεται ότι το πρόσωπο, βάσει δικονομικών απαιτήσεων που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης:

α) εν ευθέτω χρόνω:
   i) είτε είχε κλητευθεί αυτοπροσώπως και με την κλήτευση είχε ενημερωθεί σχετικά με την προγραμματισμένη ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής της δίκης που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως, είτε είχε δι' άλλων μέσων ενημερωθεί πραγματικά και επισήμως για την προγραμματισμένη ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής της δίκης αυτής, κατά τρόπον ώστε να αποδεικνύεται σαφώς ότι τελούσε εν γνώσει της προγραμματισμένης δίκης·

   και
   ii) είχε ενημερωθεί ότι μπορεί να εκδοθεί απόφαση σε περίπτωση που το πρόσωπο δεν εμφανιστεί στη δίκη·

ή

β) το πρόσωπο τελούσε εν γνώσει της προγραμματισμένης δίκης, είχε δώσει δε εντολή σε δικηγόρο, τον οποίον διόρισε είτε το ενδιαφερόμενο πρόσωπο είτε το κράτος, να τον ή την εκπροσωπήσει στη δίκη, και εκπροσωπήθηκε όντως από αυτόν τον δικηγόρο στη δίκη,

ή

γ) αφού του επεδόθη η απόφαση και ενημερώθηκε ρητά για το δικαίωμά του να δικαστεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο, όπου το πρόσωπο δικαιούται να παρίσταται, η δε ουσία της υπόθεσης, περιλαμβανομένων και νέων αποδεικτικών στοιχείων, θα επανεξεταστεί, και η δίκη μπορεί να οδηγήσει σε ανατροπή της αρχικής απόφασης:
   i) έχει δηλώσει ρητώς ότι δεν αμφισβητεί την απόφαση·

   ή
   ii) δεν έχει ζητήσει να δικαστεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο εντός της ισχύουσας προθεσμίας·

ή

δ) η απόφαση δεν του επιδόθηκε αυτοπροσώπως αλλά:
   i) θα του επιδοθεί αυτοπροσώπως και αμελλητί μετά την παράδοσή του και θα ενημερωθεί ρητά για το δικαίωμά του να δικασθεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο, όπου το πρόσωπο δικαιούται να παρίσταται, η δε ουσία της υπόθεσης, περιλαμβανομένων και νέων αποδεικτικών στοιχείων, θα επανεξετασθεί, και η δίκη μπορεί να οδηγήσει σε ανατροπή της αρχικής απόφασης·

   και
   ii) θα ενημερωθεί σχετικά με την προθεσμία εντός της οποίας οφείλει να ζητήσει να δικαστεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο, όπως προβλέπεται στο σχετικό ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

2. Σε περίπτωση που το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκδίδεται με σκοπό την εκτέλεση ποινής στερητικής της ελευθερίας ή μέτρου ασφαλείας στερητικού της ελευθερίας υπό τους όρους της παραγράφου 1 στοιχείο δ), και το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δεν έχει λάβει προηγουμένως επίσημη ενημέρωση για την ύπαρξη δικαστικής διαδικασίας εναντίον του, μπορεί, κατά την ενημέρωσή του για το περιεχόμενο του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, να ζητήσει να λάβει αντίγραφο της απόφασης προτού παραδοθεί. Ευθύς ως ενημερωθεί για το αίτημα, η εκδούσα αρχή παρέχει στον καταζητούμενο το αντίγραφο της απόφασης μέσω της εκτελούσας αρχής. Το αίτημα του καταζητουμένου δεν καθυστερεί ούτε τη διαδικασία παράδοσης ούτε την απόφαση εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Η διαβίβαση της απόφασης στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο γίνεται αποκλειστικά για ενημερωτικούς σκοπούς και δεν θεωρείται ως επίσημη επίδοση της απόφασης ούτε κινεί τις όποιες προθεσμίες ενδέχεται να ισχύουν για αίτηση επανεκδίκασης της υπόθεσης ή άσκηση ενδίκου μέσου.

3. Σε περίπτωση που το πρόσωπο παραδίδεται υπό τους όρους της παραγράφου 1 στοιχείο δ) και έχει ζητήσει επανεκδίκαση της υπόθεσης ή ασκήσει ένδικο μέσο, το μέτρο στέρησης της ελευθερίας του προσώπου που αναμένει την επανεκδίκαση της υπόθεσης ή το ένδικο μέσο επανεξετάζεται, έως ότου ολοκληρωθεί η εν λόγω δικαστική διαδικασία, βάσει του δικαίου του κράτους μέλους έκδοσης, είτε ανά τακτικά διαστήματα είτε κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου προσώπου. Η επανεξέταση αυτή εμπεριέχει ειδικότερα τη δυνατότητα αναστολής ή διακοπής του μέτρου στέρησης της ελευθερίας. Η επανεκδίκαση της υπόθεσης ή η άσκηση ενδίκου μέσου αρχίζει εν ευθέτω χρόνω μετά την παράδοση.»

Η απόφαση-πλαίσιο 2009/299

6 Η αιτιολογική σκέψη 1 της αποφάσεως-πλαισίου 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για την τροποποίηση των αποφάσεων-πλαισίων 2002/584/ΔΕΥ, 2005/214/ΔΕΥ, 2006/783/ΔΕΥ, 2008/909/ΔΕΥ και 2008/947/ΔΕΥ και την κατοχύρωση, διά του τρόπου αυτού, των δικονομικών δικαιωμάτων των προσώπων και την προώθηση της εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης αποφάσεων που εκδίδονται ερήμην του ενδιαφερόμενου προσώπου στη δίκη (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24), διαλαμβάνει τα εξής:

«Το δικαίωμα του κατηγορουμένου να εμφανίζεται αυτοπροσώπως στη δίκη περιλαμβάνεται στο δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που προβλέπεται από το άρθρο 6 της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι το εν λόγω δικαίωμα του κατηγορουμένου να εμφανίζεται αυτοπροσώπως στη δίκη δεν είναι απόλυτο και ότι, υπό ορισμένους όρους, ο κατηγορούμενος μπορεί, εξ ιδίας βουλήσεως, να παραιτηθεί του δικαιώματος αυτού ρητώς ή σιωπηρώς αλλά κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση.»

Η οδηγία 2016/343

7 Οι αιτιολογικές σκέψεις 33 και 35 της οδηγίας 2016/343 έχουν ως εξής:

«(33) Το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη αποτελεί μια από τις βασικές αρχές σε μια δημοκρατική κοινωνία. Το δικαίωμα των υπόπτων και των κατηγορουμένων να παρίστανται στη δίκη τους βασίζεται σε αυτό το δικαίωμα και θα πρέπει να κατοχυρώνεται σε όλη την Ένωση.

[…]

(35) Το δικαίωμα παράστασης των υπόπτων και των κατηγορουμένων στη δίκη τους δεν είναι απόλυτο. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις οι ύποπτοι και οι κατηγορούμενοι θα πρέπει να μπορούν, ρητώς ή σιωπηρώς αλλά κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση, να παραιτηθούν από το δικαίωμα αυτό.»

8 Το άρθρο 8 της ως άνω οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του», όριζε τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ύποπτοι και οι κατηγορούμενοι έχουν το δικαίωμα παράστασης στη δίκη τους.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι μια δίκη που μπορεί να οδηγήσει σε απόφαση για την ενοχή ή την αθωότητα του υπόπτου ή κατηγορουμένου μπορεί να διεξαχθεί ερήμην αυτού, υπό τον όρο ότι:

α) ο ύποπτος ή κατηγορούμενος έχει ενημερωθεί εγκαίρως σχετικά με τη δίκη και τις συνέπειες της μη παράστασης· ή

β) ο ύποπτος ή κατηγορούμενος, αφού ενημερώθηκε για τη δίκη, εκπροσωπείται από εξουσιοδοτημένο δικηγόρο ο οποίος διορίστηκε είτε από τον ύποπτο ή κατηγορούμενο είτε από το κράτος.»

3. Απόφαση που έχει ληφθεί σύμφωνα με την παράγραφο 2 μπορεί να εκτελεστεί κατά του συγκεκριμένου προσώπου.

4. Στις περιπτώσεις που τα κράτη μέλη έχουν ένα σύστημα που προβλέπει τη δυνατότητα διεξαγωγής δικών ερήμην του υπόπτου ή κατηγορουμένου, αλλά δεν είναι δυνατό να τηρηθούν οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου επειδή ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος δεν μπορεί να εντοπιστεί παρ' όλο που καταβλήθηκαν οι δέουσες προσπάθειες, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι είναι εντούτοις δυνατό να ληφθεί απόφαση και να εκτελεστεί. Σε αυτή την περίπτωση τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, όταν οι ύποπτοι ή οι κατηγορούμενοι λαμβάνουν γνώση της απόφασης, ειδικότερα όταν συλλαμβάνονται, λαμβάνουν επίσης γνώση της δυνατότητας να προσβάλουν την απόφαση και του δικαιώματος να ζητήσουν νέα δίκη ή να ασκήσουν άλλο μέσο ένδικης προστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 9.

5. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τους εθνικούς κανόνες που προβλέπουν ότι ο δικαστής ή το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να απομακρύνει προσωρινά ύποπτο ή κατηγορούμενο από το ακροατήριο όταν αυτό είναι προς το συμφέρον της ομαλής διεξαγωγής της ποινικής διαδικασίας, υπό τον όρο ότι τηρούνται τα δικαιώματα της υπεράσπισης.

6. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τους εθνικούς κανόνες σύμφωνα με τους οποίους η διαδικασία ή ορισμένα στάδιά της διεξάγονται γραπτώς, εφόσον αυτό συνάδει με το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη.»

9 Το άρθρο 9 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα σε νέα δίκη», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος, στις περιπτώσεις που δεν παρίστατο στη δίκη του και δεν έχουν τηρηθεί οι όροι που προβλέπονται στο άρθρο 8 παράγραφος 2, έχει δικαίωμα σε νέα δίκη ή άλλο ένδικο μέσο προστασίας που επιτρέπει επαναπροσδιορισμό της ουσίας της υπόθεσης, περιλαμβανομένης της εξέτασης νέων αποδεικτικών στοιχείων, και που ενδέχεται να οδηγήσει σε ανατροπή της αρχικής απόφασης. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω ύποπτοι και κατηγορούμενοι έχουν το δικαίωμα να παρίστανται, να συμμετέχουν ουσιαστικά, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει το εθνικό δίκαιο, και να ασκούν τα δικαιώματα υπεράσπισής τους.»

Το εθνικό δίκαιο

10 Το άρθρο 83 του Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (νόμου περί διεθνούς δικαστικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις), της 23ης Δεκεμβρίου 1982 (BGBl.1982 I, σ. 2071), όπως δημοσιεύθηκε στις 27 Ιουνίου 1994 (BGBl. 1994 I, σ. 1537), προβλέπει τα εξής:

«(1) Η έκδοση δεν επιτρέπεται, όταν

[…]

3) σε περίπτωση αιτήσεως για την εκτέλεση ποινής, ο καταδικασθείς δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως στη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της καταδικαστικής αποφάσεως […]

2) Παρά το σημείο 3 της παραγράφου 1, η έκδοση είναι νόμιμη εάν

1. ο καταδικασθείς:
   a) εν ευθέτω χρόνω:
      aa) είχε κλητευθεί αυτοπροσώπως στη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως ή
      bb) είχε δι' άλλων μέσων ενημερωθεί πραγματικά και επισήμως για την προγραμματισμένη ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής της δίκης αυτής, κατά τρόπον ώστε να αποδεικνύεται σαφώς ότι ο καταδικασθείς τελούσε εν γνώσει της προγραμματισμένης δίκης· και
   b) είχε ενημερωθεί ότι μπορεί να εκδοθεί απόφαση σε περίπτωση που δεν εμφανισθεί στη δίκη·

2. ο καταδικασθείς, έχοντας λάβει γνώση της διαδικασίας που είχε κινηθεί εις βάρος του και στην οποία συμμετείχε δικηγόρος, εμπόδισε, με τη διαφυγή του, την αυτοπρόσωπη κλήτευσή του ή

3. ο καταδικασθείς, ο οποίος τελούσε εν γνώσει της προγραμματισμένης δίκης, έδωσε εντολή σε δικηγόρο να τον εκπροσωπήσει στη δίκη και εκπροσωπήθηκε πράγματι από τον εν λόγω δικηγόρο κατά τη δίκη.

[…]

(4) Παρά την παράγραφο 1, σημείο 3, η έκδοση είναι επίσης νόμιμη εάν ο καταδικασθείς παραλάβει την απόφαση αυτοπροσώπως χωρίς καθυστέρηση μετά την παράδοσή του στο αιτούν κράτος μέλος και ενημερωθεί ρητώς σχετικά με το δικαίωμά του να δικασθεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο, κατά την έννοια της παραγράφου 3, δεύτερη περίοδος, καθώς και σχετικά με τις προθεσμίες που τάσσονται προς τούτο.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

11 Από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο, το Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (ανώτερο χανσεατικό περιφερειακό δικαστήριο Αμβούργου, Γερμανία) επιλήφθηκε δύο ευρωπαϊκών ενταλμάτων συλλήψεως εκδοθέντων από τις ρουμανικές αρχές, αντιστοίχως, στις 7 Οκτωβρίου 2019 και στις 4 Φεβρουαρίου 2020, με αντικείμενο την παράδοση του TR, Ρουμάνου υπηκόου, με σκοπό την εκτέλεση στερητικών της ελευθερίας ποινών στις οποίες αυτός είχε καταδικασθεί ερήμην του από τα ρουμανικά δικαστήρια. Ο TR τελεί επί του παρόντος υπό κράτηση στο Αμβούργο (Γερμανία) από τις 31 Μαρτίου 2020 με σκοπό την έκδοσή του.

12 Εις βάρος του TR εκκρεμούν:

– μια πρώτη τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση των ρουμανικών δικαστηρίων, εκδοθείσα ερήμην, για τρία αδικήματα απειλής και ένα αδίκημα εμπρησμού, επιβάλλουσα στερητική της ελευθερίας ποινή 6 ετών και 6 μηνών και 1 832 ημέρες φυλακίσεως για τα αδικήματα του εκβιασμού και της φθοράς ξένης ιδιοκτησίας (καθ' υποτροπήν), αφαιρουμένης της ήδη ποινής που είχε εκτιθεί κατά το διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 2016 έως 14 Απριλίου 2017 καθώς και 48 ακόμη ημερών·

– μια δεύτερη καταδικαστική απόφαση, εκδοθείσα ερήμην, επιβάλλουσα στερητική της ελευθερίας ποινή 4 ετών, από την οποία πρέπει ακόμη να εκτίσει ποινή διαρκείας 2 ετών και 4 μηνών, πλέον υπολοίπου ποινής 1 786 ημερών από άλλη καταδίκη για τα αδικήματα της συστάσεως εγκληματικής οργανώσεως, της διακινήσεως ναρκωτικών ουσιών σε συνδυασμό με σύσταση εγκληματικής οργανώσεως, και για δύο τροχαίες παραβάσεις σχετικές με την οδική ασφάλεια και για το αδίκημα της σωματικής βλάβης.

13 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο TR διέφυγε τον Οκτώβριο του 2018 στη Γερμανία προκειμένου να αποφύγει τις ποινικές διώξεις που κινήθηκαν εναντίον του στη Ρουμανία και οι οποίες κατέληξαν στις μνημονευθείσες στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως καταδίκες.

14 Κατόπιν αιτήσεως παροχής πληροφοριών, οι ρουμανικές αρχές ενημέρωσαν τη γενική εισαγγελία του Αμβούργου ότι, όσον αφορά τις ποινικές καταδίκες για τις οποίες είχαν εκδοθεί τα ευρωπαϊκά εντάλματα συλλήψεως της 7ης Οκτωβρίου 2019 και της 4ης Φεβρουαρίου 2020, δεν είχε καταστεί δυνατόν να κλητευθεί αυτοπροσώπως ο κατηγορούμενος στη διεύθυνση κατοικίας που ήταν γνωστή στη Ρουμανία. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, σύμφωνα με το ρουμανικό δίκαιο, κλήση προς εμφάνιση κοινοποιείτο κάθε φορά στη διεύθυνση του κατηγορουμένου, δεδομένου ότι το ρουμανικό δίκαιο προβλέπει ότι, μετά την πάροδο δέκα ημερών, οι κλήσεις θεωρούνται κοινοποιηθείσες.

15 Οι ρουμανικές αρχές προσέθεσαν ότι, στις δύο δίκες στις οποίες εκδόθηκαν οι εν λόγω καταδικαστικές αποφάσεις, ο κατηγορούμενος είχε εκπροσωπηθεί, σε πρώτον βαθμό, από δικηγόρους της επιλογής του και ότι, κατ' έφεση, είχε εκπροσωπηθεί από δικηγόρους διορισθέντες αυτεπαγγέλτως από τα δικαστήρια.

16 Από το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως που εξέδωσε το Judecătoria Deva (πρωτοδικείο Deva, Ρουμανία) καθώς και από τις συμπληρωματικές πληροφορίες που παρασχέθηκαν στις 20 Μαΐου 2020 προκύπτει ότι, μολονότι γνώριζε τη δικαστική διαδικασία που είχε κινηθεί εις βάρος του, ο TR δεν παρέστη ούτε στη δίκη σε πρώτον βαθμό ενώπιον του δικαστηρίου αυτού ούτε στην κατ' έφεση δίκη ενώπιον του Curtea de Apel Alba Iulia (εφετείου Alba Iulia, Ρουμανία), αλλά ότι, έχοντας λάβει γνώση της προγραμματισμένης δίκης ενώπιον του Judecătoria Deva (πρωτοδικείου Deva), ο TR είχε διορίσει δικηγόρο της επιλογής του, η οποία πράγματι τον υπερασπίσθηκε σε πρώτον βαθμό. Κατά την κατ' έφεση δίκη, ο TR εκπροσωπήθηκε από δικηγόρο η οποία είχε διορισθεί αυτεπαγγέλτως.

17 Εντούτοις, οι ρουμανικές αρχές αρνήθηκαν να ανταποκριθούν στο αίτημα των γερμανικών αρχών για παροχή εγγυήσεων όσον αφορά την επανάληψη των σχετικών ποινικών δικών, δεδομένου ότι ο TR είχε νομίμως κλητευθεί και, ως εκ τούτου, δεν ήταν δυνατή η επανεξέταση των καταδικαστικών αποφάσεων δυνάμει του ρουμανικού κώδικα ποινικής δικονομίας.

18 Με απόφαση της 28ης Μαΐου 2020, το αιτούν δικαστήριο επέτρεψε, σύμφωνα με την ισχύουσα γερμανική νομοθεσία, την παράδοση του TR στη Ρουμανία σε εκτέλεση των ευρωπαϊκών ενταλμάτων συλλήψεως της 7ης Οκτωβρίου 2019 και της 4ης Φεβρουαρίου 2020. Συναφώς, έκρινε ότι, μολονότι η παράδοση προσώπου προς τον σκοπό της εκτελέσεως ποινής αποκλείεται μεν κατ' αρχήν σε περίπτωση που το πρόσωπο αυτό δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως στη δίκη που οδήγησε στην

έκδοση της καταδικαστικής αποφάσεως, εντούτοις ο TR είχε εμποδίσει την αυτοπρόσωπη κλήτευσή του στη Ρουμανία διαφεύγοντας στη Γερμανία. Επιπλέον, είχε πλήρη γνώση σχετικά με τις δίκες που τον αφορούσαν, στις οποίες είχε εκπροσωπηθεί από δικηγόρο.

19 Ο TR διατύπωσε αντιρρήσεις για την έκδοσή του και αντιτάχθηκε στην απλοποιημένη διαδικασία εκδόσεως που προβλέπεται στο άρθρο 41 του νόμου περί διεθνούς δικαστικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις.

20 Αμφισβητεί την απόφαση της 28ης Μαΐου 2020 με την οποία διατάχθηκε η έκδοσή του για τον λόγο ότι η παράδοσή του στη Ρουμανία είναι παράνομη λόγω της μη παροχής εγγυήσεως εκ μέρους των ρουμανικών αρχών ως προς το δικαίωμά του να κινήσει εκ νέου τις επίμαχες ποινικές διαδικασίες, δεδομένου ότι μια τέτοια έλλειψη εγγυήσεως είναι ασύμβατη με τα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 2016/343.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (ανώτερο χανσεατικό περιφερειακό δικαστήριο Αμβούργου) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν οι διατάξεις της οδηγίας 2016/343, και ειδικότερα τα άρθρα της 8 και 9, την έννοια ότι, κατά τη λήψη αποφάσεως περί εκδόσεως ερήμην καταδικασθέντος προσώπου από κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό την άσκηση ποινικής διώξεως, το επιτρεπτό της εκδόσεως –ιδίως στην περίπτωση της λεγόμενης διαφυγής– εξαρτάται από την τήρηση εκ μέρους του αιτούντος κράτους των προϋποθέσεων της εν λόγω οδηγίας;»

Επί της επείγουσας διαδικασίας

22 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να εξετασθεί η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατά την επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

23 Συναφώς, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι το ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου αφορά τόσο την ερμηνεία της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 όσο και την ερμηνεία της οδηγίας 2016/343, οι οποίες εμπίπτουν στους τομείς του τίτλου V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ως εκ τούτου, η ως άνω προδικαστική παραπομπή μπορεί να υπαχθεί στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία.

24 Δεύτερον, όσον αφορά το κριτήριο του επείγοντος, πρέπει, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος στην υπόθεση της κύριας δίκης στερείται επί του παρόντος της ελευθερίας του και ότι η συνέχιση της κρατήσεώς του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης (απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2019, Spetsializirana prokuratura, C-653/19 PPU, EU:C:2019:1024, σκέψη 22).

25 Εν προκειμένω, από τα στοιχεία της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο συνάγεται ότι το επείγον, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, προκύπτει από τις ενδεχόμενες σοβαρές συνέπειες που θα μπορούσε να έχει μια καθυστερημένη απόφαση επί του προσώπου για το οποίο έχουν εκδοθεί ευρωπαϊκά εντάλματα συλλήψεως, τα οποία το αιτούν δικαστήριο καλείται να εκτελέσει, ιδίως λόγω της στερήσεως της ελευθερίας του καθώς το πρόσωπο αυτό κρατείται στο Αμβούργο από τις 31 Μαρτίου 2020 με σκοπό την έκδοσή του και ότι η παράδοσή του στη Ρουμανία ή η απόλυσή του εξαρτώνται από την απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο.

26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το τέταρτο τμήμα του Δικαστηρίου αποφάσισε, στις 23 Σεπτεμβρίου 2020, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να κάνει δεκτό το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου περί εφαρμογής επί της παρούσας προδικαστικής παραπομπής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

27 Προκαταρκτικώς υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία θεσπίζει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση η οποία να του παρέχει τη δυνατότητα επιλύσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (απόφαση της 2ας Απριλίου 2020, Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

28 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί της νομιμότητας της παραδόσεως του TR στις ρουμανικές αρχές βάσει των διατάξεων του άρθρου 83 του νόμου περί διεθνούς δικαστικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις, οι οποίες θέτουν σε εφαρμογή το άρθρο 4α της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 στο γερμανικό δίκαιο.

29 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την παράδοσή του πληρούνται στο μέτρο που, αφενός, το πρόσωπο αυτό, διαφεύγοντας στη Γερμανία και εμποδίζοντας τοιουτοτρόπως την αυτοπρόσωπη κλήτευσή του, απέφυγε, εν πλήρει γνώσει της καταστάσεως, τις διαδικασίες που οδήγησαν στην έκδοση των ευρωπαϊκών ενταλμάτων συλλήψεως τις οποίες το δικαστήριο αυτό οφείλει να εκτελέσει και, αφετέρου, το εν λόγω πρόσωπο εκπροσωπήθηκε στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτών, πρωτοδίκως, από δικηγόρο της επιλογής του και, κατ' έφεση, από δικηγόρο διορισθείσα αυτεπαγγέλτως από τα δικαστήρια. Αντιθέτως, ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, ο TR υποστήριξε ότι η παράδοση αυτή δεν είναι νόμιμη υπό το πρίσμα των απαιτήσεων των άρθρων 8 και 9 της οδηγίας 2016/343, για τον λόγο ότι δεν υφίσταται καμία εγγύηση για την επανάληψη των εις βάρος του ποινικών διαδικασιών στη Ρουμανία.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι με το προδικαστικό ερώτημα ερωτάται αν το άρθρο 4α της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση που, λόγω της διαφυγής του στο κράτος μέλος εκτελέσεως, ο ενδιαφερόμενος εμπόδισε την αυτοπρόσωπη κλήτευσή του και δεν παρέστη αυτοπροσώπως στη δίκη, η δικαστική αρχή εκτελέσεως δύναται να αρνηθεί την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως εκδοθέντος προς τον σκοπό της εκτελέσεως ποινής ή μέτρου ασφαλείας στερητικών της ελευθερίας, για τον λόγο και μόνον ότι στο πρόσωπο αυτό δεν παρέχεται η διασφάλιση ότι, σε περίπτωση παραδόσεως στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος, θα γίνει σεβαστό το δικαίωμα σε νέα δίκη, όπως ορίζεται στα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 2016/343.

31 Υπενθυμίζεται ότι η απόφαση-πλαίσιο 2002/584, όπως προκύπτει ειδικότερα από το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και από τις αιτιολογικές της σκέψεις 5 και 7, έχει ως αντικείμενο την αντικατάσταση του πολυμερούς συστήματος εκδόσεως, το οποίο βασιζόταν στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εκδόσεως, η οποία είχε υπογραφεί στο Παρίσι στις 13 Δεκεμβρίου 1957, από σύστημα παραδόσεως, μεταξύ δικαστικών αρχών, των καταδικασθέντων ή υπόπτων, προς εκτέλεση αποφάσεων ή άσκηση διώξεων, σύστημα το οποίο στηρίζεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνωρίσεως [αποφάσεις της 29ης Ιανουαρίου 2013, Radu, C-396/11, EU:C:2013:39, σκέψη 33, και της 11ης Μαρτίου 2020, SF (Ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως – Εγγύηση διαμεταγωγής στο κράτος μέλος εκτελέσεως), C-314/18, EU:C:2020:191, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

32 Η ανωτέρω απόφαση-πλαίσιο αποβλέπει, μέσω της εγκαθιδρύσεως ενός απλουστευμένου και αποτελεσματικότερου συστήματος παραδόσεως των προσώπων τα οποία έχουν καταδικασθεί ή είναι ύποπτα για παραβάσεις της ποινικής νομοθεσίας, στη διευκόλυνση και επιτάχυνση της δικαστικής

συνεργασίας, συμβάλλοντας στην επίτευξη του σκοπού τον οποίο έχει θέσει η Ένωση να καταστεί ένας χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης εδραζόμενος στον υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης που πρέπει να υφίσταται μεταξύ των κρατών μελών [αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψη 37, και της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Κανόνας της ειδικότητας), C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

33 Στον ρυθμιζόμενο από την απόφαση-πλαίσιο 2002/584 τομέα, η αρχή της αμοιβαίας αναγνωρίσεως, η οποία αποτελεί, όπως προκύπτει ειδικότερα από την αιτιολογική σκέψη 6, τον «ακρογωνιαίο λίθο» της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, εκδηλώνεται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της εν λόγω αποφάσεως-πλαισίου, κατά το οποίο τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εκτελούν κάθε ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως βάσει της αρχής της αμοιβαίας αναγνωρίσεως και σύμφωνα με τις διατάξεις της ίδιας αποφάσεως-πλαισίου. Πράγματι, κατά τις διατάξεις της ως άνω αποφάσεως-πλαισίου, οι δικαστικές αρχές εκτελέσεως δύνανται να αρνηθούν την εκτέλεση ενός τέτοιου εντάλματος μόνον στις προβλεπόμενες από το άρθρο 3 αυτής περιπτώσεις υποχρεωτικής μη εκτελέσεως καθώς και στις απαριθμούμενες στα άρθρα 4 και 4α της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 περιπτώσεις προαιρετικής μη εκτελέσεως. Πέραν τούτου, η δικαστική αρχή εκτελέσεως δεν μπορεί να εξαρτά την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως από άλλες προϋποθέσεις πλην εκείνων στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 5 της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 (απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

34 Συνεπώς, ενώ η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως συνιστά τον κανόνα, η άρνηση εκτελέσεως έχει προβλεφθεί ως εξαίρεση, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται στενά [απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

35 Όσον αφορά, ειδικότερα, την περίπτωση κατά την οποία το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως αφορά την εκτέλεση ποινής επιβληθείσας ερήμην, το άρθρο 5, σημείο 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584, ως είχε αρχικώς, προέβλεπε τον κανόνα ότι το κράτος μέλος εκτελέσεως μπορούσε να εξαρτά, στην περίπτωση αυτή, την παράδοση του ενδιαφερομένου από την προϋπόθεση ότι θα εξασφαλίζεται εντός του κράτους μέλους εκδόσεως η διεξαγωγή μιας νέας δίκης προς έκδοση αποφάσεως παρουσία του εμπλεκομένου ατόμου (απόφαση της 10ης Αυγούστου 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, σκέψη 52).

36 Η διάταξη αυτή καταργήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299 και αντικαταστάθηκε, στην απόφαση-πλαίσιο 2002/584, με ένα νέο άρθρο 4α που περιορίζει τη δυνατότητα αρνήσεως εκτελέσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως, απαριθμώντας, με συγκεκριμένο και ενιαίο τρόπο, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες δεν χωρεί άρνηση αναγνωρίσεως και εκτελέσεως αποφάσεως εκδοθείσας κατόπιν δίκης στην οποία ο ενδιαφερόμενος δεν παρέστη αυτοπροσώπως (απόφαση της 10ης Αυγούστου 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

37 Το εν λόγω άρθρο 4α προβαίνει σε εναρμόνιση των προϋποθέσεων εκτελέσεως ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως σε περίπτωση ερήμην καταδίκης, η δε εναρμόνιση αυτή απηχεί τη συναίνεση η οποία επετεύχθη από τα κράτη μέλη στο σύνολό τους αναφορικά με την εφαρμοστέα, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, έκταση των δικονομικών δικαιωμάτων των οποίων απολαύουν οι καταδικασθέντες ερήμην τους οποίους αφορά ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως (απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψη 62).

38 Όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584, η δικαστική αρχή εκτελέσεως έχει τη δυνατότητα να αρνηθεί την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως εκδοθέντος προς τον σκοπό εκτελέσεως στερητικής της ελευθερίας ποινής ή μέτρου στερητικού της ελευθερίας αν ο ενδιαφερόμενος δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως στη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως, εκτός εάν στο ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως

αναγράφεται ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται στα στοιχεία α′ έως δ′ της ως άνω διατάξεως (απόφαση της 10ης Αυγούστου 2017, Tupikas, C-270/17, EU:C:2017:628, σκέψη 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

39 Το άρθρο 4α της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει ένα υψηλό επίπεδο προστασίας και να παράσχει στη δικαστική αρχή εκτελέσεως τη δυνατότητα να παραδώσει τον ενδιαφερόμενο παρά την απουσία του από τη δίκη που οδήγησε στην καταδίκη του, τηρουμένων συγχρόνως πλήρως των δικαιωμάτων άμυνάς του (απόφαση της 10ης Αυγούστου 2017, Tupikas, C-270/17, EU:C:2017:628, σκέψη 58).

40 Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, η λύση την οποία επέλεξε ως εκ τούτου ο νομοθέτης της Ένωσης συνίσταται στο να προβλέπονται εξαντλητικώς οι υποθετικές περιπτώσεις όπου η εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως εκδοθέντος προς εκτέλεση αποφάσεως εκδοθείσας ερήμην πρέπει να θεωρείται ως μη θίγουσα τα δικαιώματα άμυνας (πρβλ. απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψη 44).

41 Επομένως, η δικαστική αρχή εκτελέσεως υποχρεούται να προβεί σε εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως, παρά την απουσία του ενδιαφερομένου από τη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως, όταν διαπιστώνεται η συνδρομή κάποιας από τις περιστάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4α, παράγραφος 1, στοιχεία α′, β′, γ′ ή δ′, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 (απόφαση της 10ης Αυγούστου 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, σκέψη 55).

42 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 δεν προσβάλλει ούτε το δικαίωμα για αποτελεσματική προσφυγή και δίκαιη δίκη ούτε τα διασφαλιζόμενα αντιστοίχως από το άρθρο 47 και το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων δικαιώματα άμυνας και ότι είναι, ως εκ τούτου, συμβατό προς τις επιταγές του Χάρτη (πρβλ. απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψεις 53 και 54).

43 Όσον αφορά την οδηγία 2016/343, την οποία επικαλείται το αιτούν δικαστήριο, επισημαίνεται ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, κατοχυρώνει το δικαίωμα των υπόπτων και των κατηγορουμένων να παρίστανται στη δίκη τους. Εντούτοις, δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι μια δίκη που μπορεί να οδηγήσει σε απόφαση για την ενοχή ή την αθωότητα του υπόπτου ή κατηγορουμένου μπορεί να διεξαχθεί ερήμην αυτού, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που απαριθμούνται στην εν λόγω παράγραφο.

44 Περαιτέρω, κατά το άρθρο 9 της εν λόγω οδηγίας, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος, στις περιπτώσεις που δεν παρίστατο στη δίκη του και δεν έχουν τηρηθεί οι όροι που προβλέπονται στο άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2016/343, έχει δικαίωμα σε νέα δίκη ή άλλο ένδικο μέσο προστασίας που επιτρέπει επαναπροσδιορισμό της ουσίας της υποθέσεως, περιλαμβανομένης της εξετάσεως νέων αποδεικτικών στοιχείων, και που ενδέχεται να οδηγήσει σε ανατροπή της αρχικής αποφάσεως.

45 Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι η απόφαση-πλαίσιο 2002/584 περιλαμβάνει ειδική διάταξη, ήτοι το άρθρο 4α, το οποίο αφορά, ακριβώς, την περίπτωση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως εκδοθέντος προς τον σκοπό εκτελέσεως ποινής ή μέτρου ασφαλείας, στερητικών της ελευθερίας, σε βάρος ενδιαφερομένου ο οποίος δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως στη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως με την οποία καταγνώσθηκε η ποινή αυτή ή επιβλήθηκε το μέτρο αυτό.

46 Στο πλαίσιο αυτό, τυχόν αντίθεση του εθνικού δικαίου του κράτους μέλους εκδόσεως του εντάλματος προς τις διατάξεις της οδηγίας 2016/343 δεν μπορεί να συνιστά λόγο δυνάμενο να έχει ως συνέπεια την άρνηση εκτελέσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως.

47 Πράγματι, η επίκληση των διατάξεων οδηγίας προκειμένου να εμποδισθεί η εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως θα καθιστούσε δυνατή την καταστρατήγηση του συστήματος που θεσπίστηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2002/584, η οποία προβλέπει εξαντλητικώς τους λόγους μη εκτελέσεως. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο καθόσον, όπως κατ' ουσίαν διαπίστωσε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 62 και 63 των προτάσεών του, η οδηγία 2016/343 δεν περιέχει διατάξεις δυνάμενες να τύχουν εφαρμογής στην έκδοση και την εκτέλεση των ευρωπαϊκών ενταλμάτων συλλήψεως.

48 Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, εφόσον το κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος έχει προβλέψει ποινική διαδικασία περιλαμβάνουσα διάφορους βαθμούς δικαιοδοσίας, με ενδεχόμενη συνέπεια την έκδοση διαδοχικών δικαστικών αποφάσεων, μία τουλάχιστον εκ των οποίων έχει εκδοθεί ερήμην, η φράση «δίκη που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης», κατά το άρθρο 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584, έχει την έννοια ότι αφορά μόνον τη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως με την οποία κρίθηκε τελεσιδίκως το ζήτημα της ενοχής του ενδιαφερομένου και του επιβλήθηκε ποινή, όπως είναι ένα στερητικό της ελευθερίας μέτρο, κατόπιν νέας επί της ουσίας εξετάσεως των πραγματικών και των νομικών στοιχείων της υποθέσεως (απόφαση της 10ης Αυγούστου 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, σκέψη 98).

49 Εν προκειμένω, οι προϋποθέσεις του άρθρου 4α της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584, ως προς τη συνδρομή των οποίων εγείρονται αμφιβολίες οι οποίες δεν κατέστη δυνατό να αρθούν με τις απαντήσεις που δόθηκαν στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, είναι να έχει ενημερωθεί ο TR πραγματικά και επίσημα και να έχει δώσει εντολή προς τους δικηγόρους που διορίσθηκαν αυτεπαγγέλτως από τα ρουμανικά δικαστήρια. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, τα ευρωπαϊκά εντάλματα συλλήψεως που μνημονεύονται στη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως εκδόθηκαν κατόπιν δύο κατ' έφεση αποφάσεων. Ο TR δεν παρέστη κατά την κατ' έφεση δίκη και εκπροσωπήθηκε από δικηγόρο διορισθείσα αυτεπαγγέλτως. Αντιθέτως, από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι, όσον αφορά μία τουλάχιστον από τις πρωτοβάθμιες δίκες, ο TR τελούσε εν γνώσει της προγραμματισμένης δίκης, έδωσε εντολή σε συνήγορο διορισμένο από τον ίδιο για την υπεράσπισή του στη δίκη και εκπροσωπήθηκε πράγματι από τον συγκεκριμένο συνήγορο κατά τη δίκη.

50 Επομένως, το αιτούν δικαστήριο, στο οποίο εναπόκειται να εξακριβώσει αν πληρούνται οι προϋποθέσεις ενδεχόμενης εφαρμογής του άρθρου 4α της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 στην υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί, πρέπει, κατ' αρχάς, να κρίνει αν οι δίκες κατά του TR σε πρώτον ή δεύτερον βαθμό εμπίπτουν στην έννοια της «δίκης που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης» του άρθρου 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, και εν συνεχεία να εξετάσει αν οι εν λόγω προϋποθέσεις πληρούνται σε σχέση με καθεμία από τις δίκες αυτές.

51 Σε περίπτωση που η δικαστική αρχή εκτελέσεως κρίνει ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 4α, παράγραφος 1, στοιχεία α′ ή β′, η συνδρομή των οποίων συνεπάγεται την άρση της δυνατότητας αρνήσεως εκτελέσεως ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως, δεδομένου ότι το εν λόγω άρθρο 4α προβλέπει μια περίπτωση προαιρετικής μη εκτελέσεως του εντάλματος αυτού, το εν λόγω δικαστήριο μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να λάβει υπόψη άλλες περιστάσεις που του παρέχουν τη δυνατότητα να βεβαιωθεί ότι η παράδοση του ενδιαφερομένου δεν συνεπάγεται προσβολή των δικαιωμάτων του άμυνας και να τον παραδώσει στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος (πρβλ. απόφαση της 24ης Μαΐου 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, σκέψη 50).

52 Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο μιας τέτοιας εκτιμήσεως, η εκτελούσα δικαστική αρχή μπορεί να λάβει υπόψη της τη συμπεριφορά την οποία επέδειξε ο ενδιαφερόμενος. Συγκεκριμένα, ακριβώς κατά το στάδιο αυτό της διαδικασίας παραδόσεως είναι δυνατόν να ληφθεί ιδιαίτερα υπόψη, ιδίως, το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος επιχείρησε να αποφύγει την παραλαβή της κοινοποιήσεως των σχετικών πληροφοριών (πρβλ. απόφαση της 24ης Μαΐου 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, σκέψη 51) ή ακόμη το ότι επιδίωξε να αποφύγει οποιαδήποτε επαφή με τους δικηγόρους τους οποίους διόρισαν αυτεπαγγέλτως τα ρουμανικά δικαστήρια.

53 Ομοίως, η δικαστική αρχή εκτελέσεως μπορεί επίσης να λάβει υπόψη το γεγονός για το οποίο γίνεται λόγος στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ενώπιον του Δικαστηρίου, ότι ο TR άσκησε έφεση κατά των πρωτόδικων αποφάσεων, όπερ επιβεβαιώνει την ύπαρξη έγκυρης κατά το ρουμανικό δίκαιο εντολής σε δικηγόρο.

54 Αν ήθελε αποδειχθεί ότι στην έννοια της «δίκης που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης» του άρθρου 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 εμπίπτουν οι πρωτοβάθμιες και όχι κατ' έφεση δίκες, από τα στοιχεία που συνοψίζονται στη σκέψη 49 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 4α, παράγραφος 1, στοιχείο β', της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 κατά πάσα πιθανότητα πληρούνται, υπό την επιφύλαξη της εξακριβώσεως από το αιτούν δικαστήριο, σε σχέση με μία τουλάχιστον απόφαση βάσει της οποίας εκδόθηκε ένα από τα επίμαχα στην κύρια δίκη ευρωπαϊκά εντάλματα συλλήψεως, οπότε το αιτούν δικαστήριο δεν θα έχει τη δυνατότητα να αρνηθεί, επί τη βάσει του άρθρου 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584, την εκτέλεση του συγκεκριμένου εντάλματος συλλήψεως.

55 Πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι η αδυναμία επικλήσεως της οδηγίας 2016/343 προκειμένου να εμποδισθεί η εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως, πέραν των λόγων μη εκτελέσεως που προβλέπονται στην απόφαση-πλαίσιο 2002/584, ουδόλως επηρεάζει την απόλυτη υποχρέωση του κράτους μέλους εκδόσεως του εντάλματος να τηρεί στο πλαίσιο της έννομης τάξεώς του το σύνολο των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας 2016/343. Ενδεχομένως, δεομένου ότι έχει παρέλθει η προθεσμία για τη μεταφορά της οδηγίας αυτής στο εσωτερικό δίκαιο, ο ενδιαφερόμενος μπορεί, σε περίπτωση παραδόσεώς του στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος, να επικαλεσθεί ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους αυτού εκείνες τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας οι οποίες, από απόψεως περιεχομένου, είναι απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως ακριβείς, εάν το κράτος αυτό δεν έχει μεταφέρει εμπροθέσμως τη συγκεκριμένη οδηγία στο εσωτερικό του δίκαιο ή έχει προβεί σε πλημμελή μεταφορά της (πρβλ. αποφάσεις της 15ης Φεβρουαρίου 2017, British Film Institute, C-592/15, EU:C:2017:117, σκέψη 13, και της 4ης Οκτωβρίου 2018, Link Logistik N&N, C-384/17, EU:C:2018:810, σκέψη 47).

56 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το άρθρο 4α της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος εμπόδισε την αυτοπρόσωπη κλήτευσή του και δεν παρέστη αυτοπροσώπως στη δίκη λόγω της διαφυγής του στο κράτος μέλος εκτελέσεως, η δικαστική αρχή εκτελέσεως δεν μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως εκδοθέντος προς τον σκοπό της εκτελέσεως ποινής ή μέτρου ασφαλείας στερητικών της ελευθερίας, για τον λόγο και μόνον ότι στο πρόσωπο αυτό δεν παρέχεται η διασφάλιση ότι, σε περίπτωση παραδόσεώς του στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος, θα γίνει σεβαστό το δικαίωμα σε νέα δίκη, όπως ορίζεται στα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 2016/343.

Επί των δικαστικών εξόδων

57 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 4α της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος εμπόδισε την αυτοπρόσωπη κλήτευσή του και δεν παρέστη αυτοπροσώπως στη δίκη λόγω της διαφυγής του στο κράτος μέλος εκτελέσεως, η δικαστική αρχή εκτελέσεως δεν μπορεί να αρνηθεί την

εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως εκδοθέντος προς τον σκοπό της εκτελέσεως ποινής ή μέτρου ασφαλείας στερητικών της ελευθερίας, για τον λόγο και μόνον ότι στο πρόσωπο αυτό δεν παρέχεται η διασφάλιση ότι, σε περίπτωση παραδόσεώς του στο κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος, θα γίνει σεβαστό το δικαίωμα σε νέα δίκη, όπως ορίζεται στα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας.

(υπογραφές)